

Vragenlijst PEOPLE

Thema's: Sociaal Beleid, Burgerparticipatie en (Internationale) Samenwerking

In deze vragenlijst ligt het accent op de sociale dimensie (People) van duurzaamheidsbeleid bij waterschappen. Om een compleet beeld te krijgen van het duurzaamheidsbeleid binnen het waterschap, is het belangrijk om ook de vragenlijsten Process, Planet en Profit in te vullen.

People: sociale dimensie van duurzaamheid

Verwante begrippen: participatie, democratie, zorg voor mensenrechten, burgerschap.

De 'P' van 'People' staat vooral voor 'Participatie'. Duurzaamheid is mensenwerk. Belangrijk is dat het toekomstbeeld van duurzame ontwikkeling breed gedragen wordt en dat niemand zich daarin buitengesloten voelt.

Voor een sociaal-cultureel duurzame samenleving geldt het principe van sociale rechtvaardigheid (gelijke kansen, vrijheid, brede toegankelijkheid van voorzieningen en veiligheid) en het principe van maatschappelijke betrokkenheid (solidariteit en burgerschap). Bron: www.telos.nl, duurzaamheidsbalans 2006

Denk mondiaal, handel lokaal

Het is belangrijk om lokale en regionale ontwikkelingen eveneens in een grotere context te plaatsen, voorbij de welvaart en welzijn binnen de eigen grenzen. Het actief bevorderen van mondiaal bewustzijn of actief wereldburgerschap biedt kansen voor meer begrip en lokaal draagvlak voor het naleven van internationale afspraken. Internationale samenwerking, binnen en/of buiten Europa, kan hier eveneens aan bijdragen.

Relevante (inter)nationale afspraken:

- Recht op bescherming tegen overstromingen, watertekorten, dijkdoorbraken
- Millenniumdoel 7: meer mensen in een duurzaam leefmilieu (2000)
  - 7c: in 2015 moet het percentage mensen zonder sanitaire voorzieningen gehalveerd zijn t.o.v. 1990

Opbouw van de vragenlijst

De vragenlijst bestaat uit drie thema's: 1) Sociaal beleid (voorbeeldrol) 2) Burgerparticipatie, en 3) (Internationale) Samenwerking.

Centrale vragen die aan de basis liggen van deze vragenlijst zijn:

- In hoeverre kan het waterschap gekarakteriseerd worden als sociale en ethisch verantwoorde onderneming?
- Wat doet het waterschap om burgers effectief te betrekken bij het maken van (politieke) beleidskeuzes?
- Wat doet het waterschap om inwoners te bewegen tot duurzaam watergebruik (gedragsverandering)?
- In hoeverre heeft het waterschap aandacht voor het bevorderen van wereldburgerschap en/of de overdracht van kennis naar ontwikkelingslanden (realisatie Millenniumdoel 7)?

Maatschappelijke ambitie (People):
"Wij zijn in dialoog met de samenleving om onze doelen te kunnen afstemmen en onze diensten te verbeteren."

Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden
MVO-beleidsplan (2010)

Vragen: Sociaal beleid (voorbeeldrol)

"Het gedrag van een organisatie behoort te zijn gebaseerd op de waarden oprechtheid, rechtvaardigheid en integriteit. Deze waarden impliceren zorg voor mensen, dieren en het milieu, en de verplichting om effecten van haar activiteiten en besluiten op de belangen van stakeholders aan de orde te stellen."

ISO 26000 Richtlijn voor maatschappelijke verantwoordelijkheid van organisaties (2010)

Als overheidstructuur hebben ook de waterschappen een voorbeeldrol in het definiëren en uitdragen van de maatschappelijke verantwoordelijkheid van de eigen organisatie. De onderstaande vragen gaan met name in op de eigen rol in het beschermen en versterken van sociaal kapitaal.

	Vragen	Toelichting	Ant-woord	Score
	BEDRIJFSETHIEK			
1	<p>Uw waterschap beschikt over een voor iedereen toegankelijke gedragscode (of integriteitscode) voor goed bestuur waarin de kernwaarden en normen van de organisatie zijn neergezet.</p> <p>a. Het huidige bestuur heeft de gedragscode formeel onderschreven.</p> <p>b. Uw waterschap heeft een vertrouwenspersoon of aanspreekpunt waar medewerkers terecht kunnen indien zij onethisch gedrag signaleren.</p>	<p>Alle waterschappen kenden in 2009 een gedragscode integriteit voor bestuurders. (waterschapsspiegel 2010). De vraag is in hoeverre deze intern en extern toegankelijk is.</p> <p>a. Om ervoor zorg te dragen dat een gedragscode actueel blijft en geen papierentijger wordt is het belangrijk dat ieder bestuurslid hier kennis van neemt en de inhoud onderschrijft.</p> <p>b. Geen toelichting</p>	<p>0 0 0 0</p> <p>Nee/Ja</p> <p>Nee/Ja</p>	<p>3</p> <p>3</p> <p>3</p>
	DIVERSITEITSBELEID			
2	<p>Uw waterschap heeft een diversiteitsbeleid vastgesteld om zorg te dragen dat zijn personeelssamenstelling een evenredige afspiegeling is van de samenleving.</p> <p>a. Uw waterschap voldoet aan de doelstelling van het Rijk dat minstens 40% van de leidinggevende functies ingenomen door vrouwen.</p> <p>b. In de huidige beleidsperiode is in het personeelsbestand van uw waterschap een toenemend aantal 'nieuwe Nederlanders', mindervalide en/of re-integratiewerkers opgenomen.</p>	<p>Diversiteitbeleid: het is voor het ontwikkeling- en integratieproces wezenlijk dat migranten, maar ook andere groepen in de samenleving deel kunnen nemen aan het arbeidsproces. Ref: diversiteitsbeleid Rijk</p> <p>a. De regering heeft hiervoor streefcijfers vastgelegd in een Meerjarenbeleidsplan Emancipatie 2006-2010. (nieuw beleid in wording)</p> <p>b. Geen toelichting</p>	<p>Nee/Ja</p> <p>0 0 0 0</p> <p>0 0 0 0</p>	<p>4</p> <p>3</p> <p>3</p>

	Vragen	Toelichting	Antwoord	Score
3	<p>MAATSCHAPPELIJKE BETROKKENHEID</p> <p>Uw waterschap voert een actief sociaal beleid om kwetsbare gemeenschappen binnen zijn grenzen te ondersteunen.</p> <p>a. Uw waterschap voert een ruimhartig beleid voor compensatie, korting of kwijtschelding op de waterschapsheffing voor minder draagkrachtige.</p> <p>b. Uw waterschap biedt leer- en ervaringsplaatsen aan om kwetsbare groepen als schoolverlaters, langdurig werkelozen en allochtonen te integreren in de arbeidsmarkt.</p> <p>c. Uw waterschap houdt in zijn communicatie rekening met kwetsbare groepen zoals laaggeletterden en slechtzienden.</p> <p>d. Uw waterschap stimuleert deelname aan vrijwilligerswerk door werknemers.</p>	<p>Onder kwetsbare gemeenschappen wordt hier verstaan: mensen die om een of andere reden geen of weinig inkomen genieten.</p> <p>a. Ruimhartig wil zeggen dat mensen met een inkomen tot 120% van het bijstandsniveau in aanmerking komen voor kwijtschelding.</p> <p>b. Geen toelichting</p> <p>c. Geen toelichting</p> <p>d. Een goed voorbeeld van stimulering van vrijwilligerswerk is bijvoorbeeld een gezamenlijk deelname aan de jaarlijkse 'Day For Change' www.dayforchange.nl.</p>	<p>0 0 0 0</p> <p>0 0 0 0</p> <p>Nee/Ja</p> <p>Nee/Ja</p> <p>0 0 0 0</p>	<p>4</p> <p>3</p> <p>3</p> <p>3</p> <p>3</p>
4	<p>CULTUREEL ERFGOED</p> <p>Uw waterschap spant zich actief in voor de bescherming van cultureel en historisch (wereld)erfgoed m.b.t. het waterbeheer.</p> <p>a. Uw waterschap beschikt over een actuele Cultuur Historische Waardenkaart (of levert input voor waardenkaart van de provincie(s)) die voor iedereen toegankelijk is.</p> <p>b. Uw waterschap heeft subsidiekaders vastgesteld en een structureel budget beschikbaar voor onderhoud van cultureel historisch erfgoed.</p> <p>c. Uw waterschap heeft subsidiekaders vastgesteld en een structureel budget beschikbaar voor het ondersteunen van instellingen voor kunst en cultuur zoals het Watermuseum of een molenstichting.</p> <p>d. Uw waterschap draagt er zorg voor dat zijn karakteristieke rol in het landschap/beheersgebied duidelijk herkenbaar is.</p> <p>e. Uw waterschap gebruikt zijn cultureel erfgoed het historisch besef van het belang van duurzaam waterbeheer bij zijn inwoners levend te houden.</p>	<p>Het gaat hierbij niet alleen om de eigen objecten maar om de rol van het waterbeheer in het beheersgebied. Actief wil zeggen dat het waterschap hier structureel tijd en/of budget in investeert.</p> <p>a. Een Cultuur Historische Waardenkaart geeft de archeologisch, bouwhistorisch, en de historische geografie van een provincie weer. Actueel betekent dat nieuwe gegevens en inzichten systematisch hierin worden verwerkt.</p> <p>b. Geen toelichting</p> <p>c. Geen toelichting</p> <p>d. Gedacht kan worden aan een scala van communicatiemiddelen zoals vlaggen, borden, bewijzering.</p> <p>e. Bewustzijn van de eigen geschiedenis en het waarderen van het culturele erfgoed is belangrijk om begrippen als welvaart en ontwikkeling in het perspectief van tijd te plaatsen. Een manier om dit te doen is het organiseren van open dagen.</p>	<p>0 0 0 0</p> <p>0 0 0 0</p> <p>0 0 0 0</p> <p>0 0 0 0</p> <p>0 0 0 0</p> <p>0 0 0 0</p>	<p>3</p> <p>3</p> <p>3</p> <p>3</p> <p>3</p>
SUB-TOTAAL				53
EXTRA Natuurlijk is de vragenlijst niet uitputtend. Hieronder wordt ruimte geboden voor concrete voorbeelden, tips en commentaar.				

Vragen: Burgerparticipatie

Waterschappen zijn overheden met een gekozen bestuur. Gemeenten zijn voor burgers het eerste loket van de overheid, provincies besturen meer op afstand en waterschappen zijn veelal nog 'onzichtbaarder'. Dat neemt niet weg dat ook waterschappen er belang bij hebben om maatschappelijk draagvlak te generen en te behouden voor (politieke) besluiten.

"Het is effectief om burgers te betrekken bij het opstellen van beleid dat hen raakt. Vanuit een democratisch oogpunt, maar ook omdat het beleid er beter van wordt." (Instituut voor Publiek en Politiek, www.publiek-politiek.nl)

	Vragen	Toelichting	Antwoord	Score
5	<p>MAATSCHAPPELIJKE DIALOOG</p> <p>Uw waterschap speelt een actieve rol in het opzetten en onderhouden van de maatschappelijke dialoog met stakeholders rond duurzame keuzes bij beleidsontwikkeling en beleidsevaluatie.</p> <p>a. Uw waterschap beschikt over een actuele communicatiestrategie om inwoners en maatschappelijke partners te informeren over zijn activiteiten.</p> <p>b. Uw waterschap besteedt structureel aandacht aan het betrekken van stakeholders bij beleidsevaluaties en de ontwikkeling van nieuwe beleidskaders, met name in het voortraject.</p> <p>c. Uw waterschap is actief deelnemer (wellicht zelfs initiatiefnemer) van een of meerdere multi-stakeholderplatform(s) gericht op samenwerking aan duurzaam waterbeheer.</p> <p>d. Uw waterschap ondersteunt gedurende deze bestuursperiode een concreet initiatief om jongeren te betrekken bij publieke taken van de waterschappen.</p>	<p>De maatschappelijke of sociale dialoog is gedefinieerd door de ILO tot alle soorten van onderhandeling, overleg of gewoon uitwisseling van informatie tussen, of onder, vertegenwoordigers van de regeringen, werkgevers en werknemers, over onderwerpen van gemeenschappelijk belang</p> <p>a. Actueel: nieuw of geactualiseerd tijdens de huidige beleidsperiode en jaarlijks bijgesteld.</p> <p>b. Structureel aandacht: er is een protocol om belanghebbenden vroegtijdig uit te nodigen om input/feedback te leveren.</p> <p>c. Actief deelnemer: neemt deel aan bijeenkomsten en vertaalt ideeën en afspraken in concrete acties en/of aanscherping van eigen beleid.</p> <p>d. Betrekken van jongeren bij de lokale politiek en beleid vraagt om extra inspanning. Aardig voorbeeld is het aanstellen van een jeugdijkgraaf.</p>	<p>0 0 0 0</p> <p>Nee/Ja</p> <p>0 0 0 0</p> <p>0 0 0 0</p> <p>Nee/Ja</p>	<p>4</p> <p>3</p> <p>3</p> <p>3</p> <p>3</p>
6	<p>BURGERINITIATIEF</p> <p>Uw waterschap biedt inwoners diverse mogelijkheden voor het indienen van een burgerinitiatief.</p> <p>a. Uw waterschap beschikt over een heldere procedure voor het indienen van een burgerinitiatief.</p> <p>b. Uw waterschap werkt jaarlijks mee aan meer dan één actie geïnitieerd door het maatschappelijk veld, zoals Duurzame Dinsdag, klimaatstraatfeesten e.d. om particuliere initiatieven ter bevordering van duurzaam watergebruik en/of -beheer te stimuleren.</p>	<p>Het burgerinitiatief is een belangrijk instrument voor burgers om zaken aanhangig te maken en formeel bespreekruimte te geven op de agenda van het bestuur.</p> <p>a. Helder: goed vindbaar via de website en in een voor VMBO-niveau begrijpelijke taal geschreven.</p> <p>b. Voorbeelden van publiekscampagnes met mogelijkheden voor regionale acties: www.urgenda.nl, www.hier.nu,</p>	<p>0 0 0 0</p> <p>Nee/Ja</p> <p>Nee/Ja</p>	<p>3</p> <p>3</p> <p>3</p>

	Vragen	Toelichting	Antwoord	Score
7	<p>TOEGANKELIJKHEID</p> <p>Uw waterschap onderzoekt regelmatig in hoeverre zijn informatie en diensten toegankelijk zijn voor- en adequaat wordt bevonden door klanten (inwoners, gemeenten, bedrijven en maatschappelijke organisaties).</p> <p>a. Uw waterschap is helder over beleidskeuzes en de mogelijke risico's die daaruit voortvloeien voor de burger (en geeft deze waar mogelijk weer in bijv. risicokaarten)</p> <p>b. Via de website van uw waterschap is voor inwoners eenvoudig en snel informatie te vinden over hoe zij mee kunnen werken aan duurzaam waterbeheer.</p> <p>c. Uw waterschap beschikt over een formele klachtenprocedure voor inwoners.</p>	<p>Regelmatig: uw waterschap doet minstens één maal per jaar een Klanttevredenheidsonderzoek.</p> <p>a. Risicokaarten: de provincie beschikt over risicokaarten. Via een risicokaart kunnen eenvoudig de risico's in een regio of buurt getraceerd worden. Dit kan door postcode of woonplaats in te voeren. Dit is een transparante vorm van risicocommunicatie.</p> <p>b. Eenvoudig en snel informatie vinden via website betekent hier dat via de homepage iemand met maximaal twee klikken op dit onderwerp terecht kan komen.</p> <p>c. Geen toelichting.</p>	<p>0 0 0 0</p> <p>0 0 0 0</p> <p>0 0 0 0</p> <p>Nee/Ja</p>	<p>3</p> <p>4</p> <p>3</p> <p>3</p>
8	<p>VERANTWOORD BURGERSCHAP</p> <p>Uw waterschap neemt actief deel aan campagnes om een positieve bijdrage van burgers (inwoners) aan duurzaam waterbeheer te bevorderen.</p> <p>a) Uw waterschap biedt inwoners een stimuleringspakket om bij te dragen voor efficiënt en zorgvuldig watergebruik.</p> <p>b) Uw waterschap brengt actief zijn rol en het belang van duurzaam waterbeheer onder de aandacht bij scholieren.</p> <p>c) Uw waterschap stimuleert samen met gemeenten ecologisch beheer van groen en tuinen.</p>	<p>Denk aan publiekscampagnes gericht op het bestrijden van buitensporig watergebruik en/of watervervuiling.</p> <p>a. Gedacht kan worden aan een menukaart om de watervoetafdruk te beperken, aanbieden van een regenton of tips om de tuin voor water duurzaam in te richten.</p> <p>b. De Unie van Waterschappen biedt voor docenten en scholieren de www.waterschapwijzer.nl</p> <p>c. Bijvoorbeeld minder gifgebruik en optimaliseren van waterberging</p>	<p>0 0 0 0</p> <p>Nee/Ja</p> <p>Nee/Ja</p> <p>0 0 0 0</p>	<p>3</p> <p>3</p> <p>3</p> <p>3</p>
TOTAAL				
	<p>EXTRA</p> <p>Natuurlijk is de vragenlijst niet uitputtend. Hieronder wordt ruimte geboden voor concrete voorbeelden, tips en commentaar.</p>			50

Vragen: (Internationale) Samenwerking

"Het leveren van een gepaste bijdrage aan internationale samenwerking die aansluit op de kerntaken van het waterschap is niet alleen goed te plaatsen in het kader van maatschappelijk verantwoord ondernemen, maar ook in de context van het Akkoord van Schokland, het Nationaal Waterplan en de Visie internationaal beleid waterschappen. Als maatschappelijke organisatie zien de waterschappen het als hun verantwoordelijkheid om hun kennis en expertise niet voor zichzelf te houden, maar te delen met zowel nationale als internationale partners." (Waterspiegel 2010, p. 47)

Duurzame ontwikkeling betekent ook rekening houden met behoeften en ambities van mensen elders. Veel informatie en inspiratie op dit terrein is eveneens te vinden via: www.vng-international.nl en www.ncdo.nl.

	Vragen	Toelichting	Antwoord	Score
9	<p>WATERKETENS</p> <p>Grensoverschrijdende stroomgebiedbeheersplannen zijn door uw waterschap doorvertaald in de eigen beleids- en planvorming.</p> <p>a. Uw waterschap heeft met de andere partners in de waterketen (gemeenten, waterleidingbedrijven etc.) formele afspraken gemaakt om de Kaderrichtlijn Water zo efficiënt en zo effectief mogelijk uit te voeren.</p>	<p>De Kaderrichtlijn Water geeft voor alle landen in de EU een kader voor de bescherming en verbetering van de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater en van de kwantiteit van het grondwater. Een stroomgebiedbeheerplan geeft onder andere een beschrijving van dit stroomgebied, de doelen voor de oppervlakte- en grondwaterlichamen en een samenvatting van de maatregelen die genomen gaan worden.</p> <p>a. Geen toelichting</p>	<p>0 0 0 0</p> <p>0 0 0 0</p>	<p>3</p> <p>3</p>
10	<p>INTERNATIONALE SAMENWERKING (kennisoverdracht)</p> <p>Uw waterschap voert een actief beleid met betrekking tot internationale samenwerking.</p> <p>a. Het huidige bestuursprogramma bevat expliciete verwijzingen naar internationale afspraken zoals Europese richtlijnen en VN-akkoorden en draagt zorg voor beleidscoherentie.</p> <p>b. Internationale samenwerking is expliciet onderdeel van het takenpakket van het bestuur/management.</p> <p>c. Uw waterschap zet zich actief in voor het realiseren van de zogeheten millenniumdoelen in 2015 zoals afgesproken in het 'Akkoord van Schokland' in 2007.</p> <p>d. Uw waterschap onderhoudt of ondersteunt een of meerdere samenwerkingsverbanden met waterbeheerders in ontwikkelingslanden en/of zogeheten transitielanden.</p>	<p>" De waterschappen hebben een internationale ambitie." Visie Internationaal Beleid Waterschappen, 2009. Actief wil zeggen dat er structureel geld en/of tijd geïnvesteerd wordt.</p> <p>a. Denk hierbij aan de Europese kaderrichtlijn water, VN-conventies met betrekking tot klimaat en biodiversiteit, de Millenniumdoelstellingen.</p> <p>b. Geen toelichting</p> <p>c. In ondertekening van 'het Akkoord van Schokland' in 2007 hebben de waterschappen zich verbonden om zich in te zetten voor het realiseren van de Millenniumdoelen (MDG's) van de Verenigde naties. Meer over de millenniumdoelen: www.millenniumdoelen.nl.</p> <p>d. Uit een recente evaluatie is gebleken dat het collega-tot-collega samenwerkingsmodel heel effectief en efficiënt werkt. Zie www.vng-international.nl.</p>	<p>0 0 0 0</p> <p>0 0 0 0</p> <p>Nee/Ja</p> <p>0 0 0 0</p> <p>0 0 0 0</p>	<p>4</p> <p>3</p> <p>3</p> <p>3</p> <p>3</p>
SUB TOTAAL				22

EXTRA

Natuurlijk is de vragenlijst niet uitputtend. Waterschappen die deel uitmaken van internationale stroomgebieden doen waarschijnlijk meer aan internationale samenwerking.

Hieronder wordt ruimte geboden voor concrete voorbeelden, tips en commentaar.

MAXIMUM TOTAALSCORE VRAGENLIJST PEOPLE: 53 + 50 + 22 = 125